

Пренесена в сърцата на поколения лесовъди

Един особен – вековен – юбилей, празник на лесовъдската колегия, ще отбележим тази година. На нашата Седмица не ѝ се събират точно 100 лета, защото военните години и други обстоятелства не са позволили през различните периоди тя да бъде част от годишните празници, в които участва цялото общество, но годината на началото ѝ не сме забравили. Поколения лесовъди са я пренесли в сърцата си до днес, завещавайки и на следващите да я опазят.

ПРЕДВЕСТНИЦИ

През 1883 г. Министерството на народното просвещение изпраща писмени указания до училищата в страната да устроят разсадни градини, наричани още пепиниери. Учителят Никола Василев пръв откликва и открива разсадник в м. Куклата край Ловеч и започва да обучава учениците как се произвеждат фиданки. Първото залесяване той организира през 1898 г. на оголения хълм Стратеш над града.

Основите на бъдещия лесопарк „Хисарлъка“ край Кюстендил още през 1891 г. поставя Йордан Митрев, който тогава е учител. В историята на първите залесявания греят и имената на двама копривщенски учители – Нейко Азманов, който през 1901 г. със своите ученици засажда 2000 иглолистни фиданки около училището в импровизирания разсадник и 3 години по-късно ги залесява по обезлесените баири около града, и на негов съгражданин – Иван Джаргазанов. Делото на първите може да се смята за предвестник на бъдещия Празник на залесяването у нас.

В горските периодични издания от 20 – 30-те години на миналия век можем да намерим любопитна информация, че традицията за засаждане на дръвче идва от индианците в Америка. Те имали обичай за всяка мъжка рожба да се засажда дръвче. От коренното население я възприемат и американците, виждайки в нея не само възпитателен елемент, но и възможност за възстановяване на изсичаните гори. Първият

законово регламентиран Празник на залесяването е проведен в щата Небраска през 1860 г., а по-късно се разпространява в Европа.

НАЧАЛОТО У НАС

В България за първи път Празникът на залесяването се провежда в столицата на 12 април (Благовещение) 1925 година. На този ден в храм-паметника „Св. Александър Невски“ е отслужен молебен за граждани, учители и ученици, след което присъстващите се отправят към парковете и покрайнините на София да залесяват. Засадени са 420 000 фиданки от горски видове и са посетили 20 кг семена. На следващата година Празникът е още по-масов и населението за-

сажда 1 120 000 фиданки и са посетили 208 кг семена.

Идеята за въвеждане на празника у нас е на Отделението за горите и лова с инспектор по горите Тома Захариев. Две министерства – Министерството на народното просвещение и Министерството на земеделието и държавните имоти, си сътрудничат за осъществяването ѝ. Нормативно е утвърден в чл. 131 от Закона за горите, приет през 1925 г., с текст: „...всяка година най-малко по два дни да се употребяват за работа по залесяването и в горските култури. Освен това всяка година през пролетта Министерството на земеделието и държавните имоти в съгласие с това на Народното просвещение урежда Празник на

Залесяване с участието на гимназисти през 1925 г. край с. Поибрене

залесяването, в който са длъжни да вземат участие учениците от всички училища заедно с учителите, а така също войската и трудоваците“.

За първи път предложението Празникът на залесяването да продължи цяла седмица вместо един ден е изказано на страниците на печатния орган на Дружеството на българските лесовъди – сп. „Горски преглед“ (кн. 1 – 2, 1934 г.) от стажант-лесовъда Георги Минков. Същата година то е осъществено на практика и дните от 15 до 22 април официално са обявени за Седмица на гората. Тя е открита по радиото със словото на Илия Стоянов – началника на Отделението за горите, лова и инспектората по рибарството към Министерството на народното стопанство, което впрочем с това име съществува само една година. Излъчването на беседи, тогава наричани „радиосказки“, за горите продължава в ефира цяла седмица и в тях участват изтъкнати български творци. Участието на населението и учениците в залесявания край градове и села е масово. Организирант ги местните горски служби из страната, като лесовъди изнасят беседи за ползата от горите. Седмицата на гората бързо се превръща в традиция и в този начален период няма година, в която

да не се провежда.

Пак от сп. „Горски преглед“ научаваме, че през 1937 г. честването на Седмицата, продължила от 4 до 11 април, се провежда по специална програма, утвърдена от министъра на земеделието и държавните имоти по предложение на Отделението за горите и лова, която включва „словесна, печатна, картинна и др. пропаганда за запазването и разумното използване на българските гори, на които се гледа от много среди като на неизчерпаем източник за задоволяване само на потребата от строителни и горивни материали, без да се държи сметка за тежките последствия от неразумното им ползване“. По тази тема специално за празничната Седмица лесовъдът Тома Захариев – директор на Службата за горско опитно дело (днес Институтът за гората), написва статия „Гори, народ и държава“, в която посочва: „Нужно е всичко, във и около гората, да се върши със съзнанието, че се работи за народа и с народа, нищо без него, а още по-малко срещу него. Противното е отчуждаване на народа от горите и горското стопанство“.

В историята на нашия празник има една интересна Седмица на гората – с продължителност две седмици. Тя

е открита на 1 април 1940 г. в зала „България“ в столицата в присъствието на целия управляващ елит от онова време. Лесовъдът Димитър Загорев – началник на Отдела за горите – наименованието на структурата, просъществувало само една година, към Министерството на земеделието и държавните имоти, гостува в Радио „София“, от ефира на което обявява приключването на Седмицата на 14 април.

Втората световна война спира тържественото провеждане на празника, но не и неговите смисъл и задачи. Организиран от лесовъдите, залесяванията с помощта на учениците и населението продължават. Научаваме, че през април 1943 г. в м. Кърлежа на Люлин планина край София се провежда залесяване с участие на населението и то е „по случай Седмицата на гората“.

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРАЗНИКА

С промяната на общественно-политическия строй в България след 1944 г. известно време празникът не се провежда. През 1956 г. Седмицата на гората е възстановена и именно тогава с решение на Министерския съвет от 4 февруари е регламентирано тя да се провежда винаги „през първата цяла седмица на април“. Целта и задачите остават същите – „дните на Седмицата да бъдат дни на широко популяризиране на огромното значение на горите и масовото участие на нашия народ в борбата за опазване и подобряване състоянието на горите“.

През втората половина на ХХ в. масовите залесявания и овладяването на ерозията в България стават приоритет на държавата. Наред с лесовъди и горски работници хиляди граждани се включват в благородното дело и активно допринасят за увеличаване на зеленото богатство на страната. Дълги години мотото на обявяваните дни на Седмицата на гората е именно създаването на нови гори. Лесовъдите са безспорен авторитет и се радват на уважението на обществеността.

XXI ВЕК И СЕДМИЦАТА НА ГОРАТА

Новите общественно-политически промени в България след

Откриването на Празника на залесяването на 1 април 1926 г. на площад „Хаджи Димитър“ в Сливен

Клисурското реџивно лесничейство на 30 март 1930 г. тържествено открива Празника на залесяването

Първата Седмица на гората в България се провежда от 15 до 22 април 1934 г., на снимката е Панагюрище

Участници в залесяването през 1941 г. в м. Голо бърдо край Радомир

1989 г. поставят и горското стопанство в страната на други релси. За 20 и няколко години от новия век колегията понася много удари, променя се и отношението на хората към професията, която винаги се е смятала за съзидателна и полезна за обществото. Тъй като залесяванията в страната намаляват и населението вече не вижда с очите си как се създават гори и не участва в създаването им, както е било преди десетилетия, то трудно разбира ролята на съвременното лесовъдство в променящия се свят, за което „спомага“ и политиката, която все повече разделя хората. Професионалната гилдия трябва отново да отвоюва позициите си.

Прекрачила в XXI в., пренесена в традициите и сърцата на няколко поколения лесовъди, Седмицата на гората продължава да вълнува обществото. Съвременното със своите бързоразвиващи се технологии предлага нови модерни подходи към отбелязването на празника и те допринасят за по-интересното му представяне, а и радващ факт е включването на децата още от ранна възраст в опознаване на професията на лесовъда. Не е лошо, че дните на Седмицата са празнични, но е важно да ги предадем нататък и с труда за гората. Ние вярваме, че душата на Седмицата може не само да се запази, но и да се възроди в съзидателния си вариант и нашата общественост е готова да последва сърцати лесовъди, които да я изведат на правилното място да засаждат бъдеща гора. Това трябва да знаем – хората в България вярват на добрите дела, а залесяването е едно от тях. Затова на нашия празник никога не трябва да забравяме каква е заръката на съзидателите му – труд за гората, което значи и за цялото общество.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки: Архив на сп. „Гора“